

Discussion panel 3. «Modern trends in animal husbandry. Environmental security in the context of global climate change. Biotechnological developments»

природного рослинного покриву [5]. Крім того, це дозволяє поліпшити родючість ґрунту.

У пасовищних системах раціональне використання природних кормових угідь і збільшення заготівлі із них кормів є значним неосвоєним потенціалом підвищення продуктивності тварин за одночасного підвищення стійкості лучних екосистем до впливу зовнішніх факторів і екологічності сільського господарства [6]. Враховуючи, що режим використання лучних угідь є могутнім екологічним фактором впливу на структурно-функціональну організацію їх рослинного покриву і пов'язаних із ним усіх інших складових екосистеми, правильне визначення стратегії використання та ступеня навантаження на лучні екосистеми є надійною основою управління продуктивністю їх травостоїв, якістю кормів, збереження видового складу фітоценозів та підтримання на оптимальному рівні екологічної рівноваги довкілля [2].

Отже, можна стверджувати, що в нинішніх умовах забезпечити довгострокове високопродуктивне функціонування лучних травостоїв, поліпшити екологічний стан агроценозів і здешевити виробництво кормів можливо за умов дотримання всієї послідовності технологічних заходів щодо їх створення та використання.

Список використаних джерел

1. Кургак В. Г., Волошин В. М. Формування різнотипних лучних травостоїв, їх удобрення та використання. Корми і кормовиробництво. 2017. Вип. 83. С. 137-144.
2. Боговін А.В., Слюсар І.Т., Царенко М.К. Трав'янисті біогеоценози, їхнє поліпшення та раціональне використання. К.: Аграрна наука, 2005. 360 с.
3. Сау А.В. Интенсификация выращивания многолетних трав в Эстонской ССР. Материалы Всесоюзного семинара по использованию сенокосов и пастбищ при интенсивном ведении лугопастбищного хозяйства. Вильнюс, 1974. С. 38-45.
4. Herrero M., Henderson B., Havlík P. et al. Greenhouse gas mitigation potentials in the livestock sector. *Nature Climate Change*. 2016. DOI: 10.1038/nclimate2925.
5. Carvalho P.C.F., Nabinger C., Lemaire G. et al. Challenges and opportunities for livestock production in natural pastures: the case of Brazilian Pampa Biome. 2011. <http://www.alice.cnptia.embrapa.br/bitstream/doc/907421/1/CarvalhoEtAl.2011.pdf>.
6. Smith C.M., David M.B., Mitchell C.A. et al. Reduced nitrogen losses after conversion of row crop agriculture to perennial biofuel crops. *J. Environ. Qual.* – 2013. – 42. – pp. 219-228. <http://www.life.illinois.edu/delucia/2014%20Publications/Smith%20et%20al%20JEQ%202013.pdf>.

Гонка Борис

к.с.-г.н., професор

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

ЗАЛУЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТВАРИННИЦТВА В УМОВАХ ВІЙНИ

Тваринництво є важливою галуззю національної економіки, яка забезпечує населення продуктами харчування, переробну промисловість – сировиною, а також сприяє створенню необхідних державних резервів тваринницької продукції, інтенсивному використанню земельних ресурсів. Вітчизняне тваринництво на сьогоднішній день представляє собою важливу галузь національної економіки, яка забезпечує задоволення потреб населення в продуктах харчування і переробну промисловість в сировині, створення необхідних державних резервів тваринницької продукції, сприяє інтенсивному

використанню земельних ресурсів. Але фактичний її стан упродовж останніх років не відповідає потенційним можливостям і постійно погіршується.

Однак, незважаючи на певні позитивні зрушення, у тваринництві існує також низка проблем, які потребують вирішення. Це і недостатня кормова база, і здебільшого низька якість продукції, і відсутність стабільності у державній підтримці сільгоспвиробників, непрогнозована цінова політика, нерозвинений експортний потенціал, і, як наслідок, відсутність ринків збуту тощо. Усе це негативно позначається на галузі і, зокрема, на можливості залучення інвестицій. Навіть сьогодні, після багатьох років трансформації галузі тваринництва, за даними Державного комітету статистики України, ми спостерігаємо тенденцію до скорочення виробництва продукції і зменшення поголів'я тварин загалом. До складу тваринництва України входить скотарство, свинарство, птахівництво, вівчарство та менш поширені кролеводство, рибництво, бджільництво, звірівництво та інші. Скотарство як найбільш складна і надзвичайно важлива галузь сільського господарства є найважливішим індикатором стану тваринницької галузі [2]. Вона ґрунтується на розведенні великої рогатої худоби. У галузі зосереджено 65 % умовного продуктивного поголів'я худоби. Головна її продукція - м'ясо і молоко. Залежно від того визначають такі напрями спеціалізації скотарства: молочний, молочно-м'ясний, м'ясний і м'ясомолочний [7]. Якщо аналізувати виробництво м'яса, то з даних державної статистичної служби ми можемо побачити, що воно зменшилось майже у 6 разів, а виробництво молока зменшилось фактично у 2 рази з початку незалежності нашої країни. Однією з ефективних галузей тваринництва є свинарство. Воно забезпечує населення цінними продуктами харчування, такими, як м'ясо, сало. Після забою свиней залишаються побічні продукти – шкури, щетина, кишки, кров тощо, які використовують як сировину для подальшої переробки. Як наслідок, об'єми виробленого м'яса впали фактично у 2 рази. Провідні позиції в галузі тваринництва на сьогодні займає птахівництво. Народногосподарське значення птахівництва визначається його можливістю постачати цінні продукти харчування - яйця і м'ясо, які характеризуються високою поживністю, відмінними дієтичними і смаковими якостями. Побічну продукцію птиці ефективно використовують у народному господарстві. Так пух і пір'я є цінною сировиною для легкої промисловості. Ринок продукції тваринництва займає важливе місце в загальному ринку продовольства України. Від його рівня й розвитку залежить забезпечення потреб населення продуктами харчування, що виробляються з тваринницької продукції.

Сьогодні на ринку ситуація з виробництвом та реалізацією тваринницької продукції залишається досить складною. Невирішеною є проблема забезпечення м'ясом та м'ясними продуктами власного виробництва. Значно знизився рівень споживання цієї продукції у розрахунку на одну особу. Підвищення рівня вживання тваринницької продукції до рекомендованих Українським науково-дослідним інститутом харчування норм споживання основних продуктів дало б можливість підвищити сумарний обсяг споживчого попиту в декілька разів.

Discussion panel 3. «Modern trends in animal husbandry. Environmental security in the context of global climate change. Biotechnological developments»

Отже, до актуальних напрямів розвитку тваринництва належить збільшення виробництва продукції за рахунок підвищення рівня реалізації генетичної здібності тварин та збільшення поголів'я великої рогатої худоби, свиней та птиці. Необхідно відновити та розвивати племінну базу вітчизняного тваринництва і матеріально зацікавити племінні господарства вирощувати високоякісних тварин, з урахуванням сучасних методів його оцінки. Незважаючи на неабиякий потенціал України в розвитку тваринництва, а саме: наявність сприятливих природно-кліматичних, земельних, трудових ресурсів, ця галузь сільського господарства перебуває в досить важкому стані. В умовах світової кризи вітчизняне тваринництво потребує ще більш ефективного державного захисту. Тому, на нашу думку, проаналізувавши ситуацію розвитку галузі тваринництва, можна зробити висновок про негативні тенденції в розвитку скотарства: скорочення поголів'я тварин, вагоме зниження продуктивності худоби, погіршення її якісного складу. Звичайно, ці обставини призвели до погіршення якості продукції ВРХ та зменшення об'ємів виробництва, а звідси і споживання цінних продуктів харчування. Тваринники при нерентабельному виді бізнесу розраховують на значну підтримку з боку держави. Але, як свідчить досвід досліджень, велика фінансова підтримка з боку держави не є гарантом успішності як у виробництві продукції ВРХ, так і тваринництва загалом [1].

Український ринок м'яса є невід'ємною частиною сировинної бази м'ясопереробного підкомплексу. Враховуючи євроінтеграційний вектор економічної політики, вітчизняна тваринницька галузь та підприємства, що займаються переробкою сировини. Найбільш розвинутим і успішно функціонуючим елементом у галузі тваринництва на сьогоднішній день є птахівництво. Тому цей сегмент діяльності достатньо заповнений і не потребує державної фінансової підтримки. Ця тенденція збережеться і в майбутньому.

Вирощування ВРХ без потужної державної підтримки у найближчі 8 років є найменш перспективним видом діяльності у тваринництві, оскільки має тривалий термін окупності і для приватних інвестицій є недостатньо привабливим. Для того, щоб вести такий бізнес суб'єкт господарювання повинен мати достатньо великий запас фінансової стійкості, можливість застосовувати дешеві кредитні ресурси та мати сприятливі умови оподаткування для створення виробництва.

В умовах сьогодні, коли обсяги залучення довгострокових інвестицій у вирощування ВРХ достатньо обмежені, а в птахівництві спостерігається висока конкуренція, привабливим є розвиток свинарства, як напрямок, що має найбільшу інвестиційну привабливість. Але для того, щоб мати довгострокову перспективу в цьому виді діяльності, підприємству необхідно не тільки бути забезпеченим відповідними фінансовими ресурсами, а й досягти рівня собівартості продукції, що відповідає середньоевропейському. Поліпшити селекційно – генетичну базу та забезпечити тварин високоякісним комбікормом.

Внесені пропозиції щодо вдосконалення державної підтримки та запропоновані шляхи вирішення проблем у м'ясопродуктовому комплексі,

дозволять не тільки значно збільшити обсяги виробництва у тваринництві, підвищити якість продукції м'ясопродуктових і м'ясопереробних господарств, а й забезпечать продовольчу безпеку України.

Список використаної літератури

1. Ткаченко К.С. Покращення фінансування галузі тваринництва / К.С. Ткаченко // Аграрний тиждень. – 2007. - № 2. – С.24-31.
2. Інформація сайту УкрАгроКонсалт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukragroconsult.com>.

Дребот Оксана

д.е.н., проф., академік НААН,

директор

Височанська Марія

д.е.н., с.д.,

заступник директора з наукової роботи та інноваційного розвитку

Білотіл Валентина

аспірантка,

науковий співробітник

Інститут агроекології і природокористування НААН

**ЕНЕРГЕТИЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ БУДІВЕЛЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ
ПІДВИЩЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

Сьогодні Україна є однією з найменш енергоефективних країн у Європі. Ця проблема викликає занепокоєння не тільки в держави чи власників домогосподарств, а перш за все у молодого покоління. Цьому служать ряд причин, серед яких можна виділити:

- питання енергетичної безпеки України;
- дефіцит і постійне зменшення природних ресурсів;
- висока енергоємність української економіки;
- щорічне зростання цін на імпортовані Україною енергоресурси [1, с. 754].

Майже дві третини енергоресурсів витрачається на житлові будівлі і одна третина – на нежитлові будівлі та споруди. При цьому дві третини енергії, яка споживається будівлею, витрачаються на забезпечення роботи систем опалення, вентиляції та кондиціонування повітря, тобто пов'язані з експлуатаційними витратами. Таким чином, енергоефективність у цьому секторі є критично важливою для виконання стратегічної довгострокової задачі зі зменшення до 2050 року викидів парникових газів на 80–95% від рівня 1990 року [2, с. 9].

У Стратегії низьковуглецевого розвитку України до 2050 року група політик і заходів щодо енергоефективності передбачає, зокрема, підвищення енергетичної ефективності будівель [3, с. 9].

У Завданні 1 Стратегії йдеться про «...підвищення енергоефективності й енергозбереження в усіх секторах економіки та на об'єктах житлово-комунальної інфраструктури...» [3, с. 16].

Імплементация політик і заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів та енергозбереження з покращенням якості